

ARANYOSVIDÉK.

Torda-Aranyosmegye közigazgatási, közmivvelődési, társadalmi heti lapja és a Torda-aranyosmegyei gazdasági egylet hivatalos közlönye.

ELŐFIZETÉSI DIJ:

Egész évre 6 frt
Fél évre 3 frt — kr.
Negyed évre 1 frt 50 kr
Megjelenik minden vasárnap.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS LAPFÜLAJDONOS:

K. WERESS SÁNDOR.

Szerkesztői szállás és kiadóhivatal, Hiduteza 32.

H I R D E T É S I D I J:

Ar.szabály szerint.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Állítsunk megyei muzeumot.

Mulik az idő, a perczeket órák, az órákat napok követik, a napok belemerülnek az esztendőbe, melyek ismét az évtizedek és évszázadok sorában enyésznek el, s a természet legnemesebb teremtese az ember: nemzedékről, nemzedékre enyészik velök . . . Adjuk, vesszük, örököljük azokat a földdarabokat, melyek megdöböntő hallgatóságukban ősapáinkat látták szenvedni, örvideni, s elenyészni, s melyek oly sokat tudnak mondani a gondolkodónak, ki a multak emlékein merengve velök beszélni képes . . .

Itt e megye területén élt Sarmata, Agatirz, Dák, Római, Húnn, Gepida, Longobárd, Avar; mindenik mivelte e földet, élvezte gyümölcseit, pihent azon sziklák árnyában, melyeket ma is látunk, s melyek késő unokáinkra is csak ily, alig változott alakban fognak majd letekinteni . . .

A fent elésorolt nemzeteket megelőzte az ősemlék, kinek kése, fejszéje kovából volt, s kinek nyomait csak az újabb időben kezdi felkutatni a Geologia. Egy egy kovából alakított véső, egy egy meghasított csont, melyből a velőt kiették, egy darab hely, mely hamuval van előntve, mutatja, hol tanyáztak az Aranyos folyó és a mezőségi tavak partján, a barlangokban, s e ta-

nyákat ma méternyi vastag föld borítja, melyet a természet bölcs keze szemfedőül borított elenyészett életükre.

Mennyi idő telhetett el így, azt megmondani nem tudjuk, de annyit állíthatunk, hogy hosszabbban tartott az ember nem gyermekora, mint a föld legregibb ma élő népe a Sinai nép élete: Aztán jöttek rájuk embercsoportok, kik már bronz fegyverekkel bírtak és tudtak tüzet élesztetni, s tova üzték a békés halászsokat. Ezeket más jövevények verték el tüzhelyektől, majd a lefolyt századok során népekké tömörültek, megtanulták a földmivvelést, meg a kereskedést, házakat, falvakat építettek s mikor a kényelem bizonyos fokát elérték, a város erdeje felől új, vadbőrökbe öltözött vérszomjas emberözön tódult alá, s magáévá tett mindent, a mit amazok századok folytán örökölték, gyűjtöttek.

És ez így váltakozott, mindaddig, míg Róma hódító légióit ide is elhozta. Megyénk székvárosa helyén alapította Potaissát, vagy Patavissát, s alapított a dák industria helyén egy olyan várost, mely a mai Tordánál terjedelmesebb és népesebb volt, mert hogy többet ne említsek, mai „vár“-nevű fensíkon 16,000-ból álló légióknak volt állandó hadiszállása . . .

Mindnyájan tudjuk, mennyi felira-

tos kőszobortöredék és régi római emlékeim merül fel a földből, különösen a várkörüli szőlők forgatásakor. Azokból a betűkből, melyek rájuk vannak véve egy nagy mult történetét olvassák ki az ahoz értők. Ismeretük ködarabot, melynek felirását évről-évre messze külföld tudósai jönnek megolvasni. Napról napra merülnek fel új meg új feliratos kövek, melyeket egykedvűen illesztünk be pinczéink falába, épületeink fundamentomába, melyek díszére válnának sok külföldi-muzeumnak. És ez elmondhatjuk, hogy csekélység . . . Mennyi pusztult és kallódott el az évszázadok során a mult ezen ékesen mesélő emlékeiből . . .

Más megyék jobbkor megébredtek mint mi. Hunyad és Alsó-Fejérmegyéknek alig másfél évtized óta számot tevő muzeumuk van, a hova összegyűjtik a mult ezen emlékeit, csak a mi vármegyénk van e részben is hátra!

Az ily maradványok — mondja Orbán Balázs — Torda város leírásában, nem egyszerű lomtárba való töredékek; mindezek az őstorda műveltség-történetének egyes betűi és sokat jelentő tanubizonyítványai, s valóban Torda város nagy multját hazudtolná meg, s műveltségéről állitana ki szegénységi bizonyítványt, ha továbbra is vétkes közönnyel nézné a leginkább ő reá végtelen

AZ „ARANYOSVIDÉK“ TÁRCZÁJA.

Mióta láttam . . .

Mióta láttam elvonulva

A kis lányt, mily szerény vala —
Engem elbájozt a szerénység,
S virágom lett az ibolya.

Mióta láttam tiszta lelkét,
Mit nem szennyezett a világ,
Mert ártatlan és hófehér még:
Virágom lett a gyöngyvirág.

És mióta mosolyogni láttam
— Mint a kinyillott rózsató —
Azófa szeretem és csodálom,
S az egyetlen virágom ő!

Felszeghy Dezső.

Még egy levél a vaczkorfák alól

Nős, „gyi!“ mondék édes barátom! abban az édes reményben megint, hogy akadálytalanul folytatjuk immár az ágálást. És kierre a vámolók győzelmes csapatjából csakugyan teljes kéjutazással vágtatunk vala, csaknem egy félkolómétert. Itt a kocsi hirtelen megáll, mert a Galamb (így híjják a félmokánylovat) hirtelen megáll. Megáll pedig azért, mert szá-

nakozni látszik a szembejövő, de már megállt mokányokon, s mokány gebe-galamb társán. A szekér ott is hirtelen megáll, mert a gebe-galamb is hirtelen megáll: megáll pedig abból az egyszerű okból, hogy nemes lelkét nyugodtan lehelje ki. Ki is lehelte abban a nyomban, a melyben megáll, s a mint kilehelte, őt magát bevonszolták a sánczba.

Ő maga a sánczban, s gazdája az utszélén maradt. Alig tudtam istenes lelket verni a gazdájába, avval vigasztalván, hogy most már többszörös okból nem vesznek tőle vámot a herculesi hidon: először is azért, mert a kiszenvedett pára igazi fehér, de hájgunk az okok nyakára: nem vesznek vámot végre, mert a volt pára már tökéletes dög, pedig különben okvetlen vennének tőle vámot többszörös okból, a többek között először is azért, mert a néha dög az Aranyos jobb partján lakott. És a frátye megvizsgálatodni látszott e nyomos okok alapján. Ő tőle immár csak a tordai hőhérook vesznek vámot az alsó-szentmihályfalvi berekben . . . Ha pedig a nagyhidon keresztül viszed monám az oláhnak „Punye in gurá uná obulus“ . . .

Hanem most jött aztán a valódi hadd ol hadd. „Gyi!“ mondék a tragédia szomorú színhelyén, menjünk vigabb tartományba. De az én Galambom csak fülelt és nem felelt. „Gyi!“ mondék másodszor is harmadszor is s isten tudja hányadszor már. Gyi! hi! czófel kutya-teremtettél! mondánk egyszerre mind a négyen.

Ezért avattak a herculesi hidon vámfizető polgárrá, hogy most ilyen rút hálátlansággal fizetsz? Éppen azért gondolá magában a féltordai félmokány s egészen megvámolt honpolgár, ha vámfizető kötelességem van, jogom is van e szekeret tovább nem huzni. S hiába volt minden erőlködésünk: egyik a kantárt, a lyukas esernyőt fogta, kettő taszította a löcsőt neki feküdt vállakkal s „gyi!“ mondánk keserves haraggal. De csak nem ment se ide, se tova egy toppat sem. Most kötelességed menni. S szavaztunk. Négyen igenre, s az új polgár egyedül nemre szavazott s bebizonyította, hogy van joga nem menni, s győzött, mi pedig megbuktunk éppen mint a vámszavazásnál. El kellett ismernünk a humanismus e három kolosszális jelszavát: Szabadság, Egyenlőség, Testvériség, elhatároztuk, hogy a megvámolt új mokány honpolgárt szekerre tesszük, s szerepet cserélve kihuzzuk mi ökemét falura időzni.

E tervünk meghiusult, mert czalatt már a nap is meghajlott az égen a hegyek mögé, s a Nagy Lőrincz ménese hazaszárguldott; kifogtunk inuen egy nyalkát, s ez hazaszállított minden szó nélkül . . .

Ezóta itt künn faluzom s ágálva fumigálok a cigánlékrivel; kijárok a cseremezőre e vaczkorfák alá, a gyepes árnyékre hajtom fejem, s nézem a miniatúr Kárpáthegylánczot éppen mint régen — a libaörző gatyás-gyerek. Az a hegy akkor az égig ért, s rajta túl a világ vége volt. A hegy most is ugyanaz, s mégis

fontossággal bíró régiségek széthordását, elzúllását és megsemmisülését. Ezt csak a tordai muzeum felállításával lehet meggátolni, s az utókor előtt a város, s hozzáteszem, a vármegye jóhírnevét helyreállítani.

K. Weress Sándor.

Ipartanfolyam Tordán.

Kulturalis és nemzetgazdasági érdekeink szempontjából nem csekély fontossággal bír megyei kir. tanfelügyelőnk Simó Bélának a tanügy terén fáradhatlan kitartással párosult ebbeli nemes törekvése, hogy a házi ipar egyik fontos és praktikus ágának a sás-, vessző-, szalma-, és gyékény-fonás mesterségének szakszerű elsajátítása végett a folyó szünidő alatt a megyei tanitóság részére lehetővé tette egy 21 napi tanfolyam megtartását.

A cél: biztosítására sikerült első sorban megnyerni a vármegye közönségét azáltal, hogy a hasonczélú alapítványból 300 frtot utalványozott ki a jelentkező tanitóság napi élelmészére másodsorban sikerült megnyerni a tanfolyam oktatójával Boér János sz.-ujvári gyakorló iskolai s képezdei ipartanítót, ki működését folyó évi aug. hó 10-én. Hétfőn reggeli 8 órakor kezdi meg a tordai polgári fiúiskola helyiségében. A megejtett pályázat folytán 21 tanító vétetett fel a tanfolyamra és pedig napi ellátás és lakással: Hideg János oláh-léti, Kovács Sámuel m.-kapusi, Csegezi Elek ar.-rákosi, Oroján János veresmarti, Benedek Sándor és Benjamin harasztosi, Mihály Simon al-járai, Kanyaró Mihály várfalvi, Székely János gerendi, Smid Rezső túri, Lupescu János egerbegyi, Bedelán István szt.-m.-falvi, Kosztin György bányabükki tanítók; saját költségükön, de lakás élvezetével: Mik Gábor magyarosági, Pap Vazul kisbányai, Orion István r.-egresi, Véza János lunkai, Motyók László szurduki, Zsurzs Péter p.-egresi, Juonics Vazul alsó-szoles- és Makaria Sándor m.-záhi tanítók.

Ugy a szakszerű vezetés és oktatás biztosítása, valamint az érdeklődő tanítók szép száma a csekély anyagi áldozatok mellett is amaz örvendetes feltevésre enged következtetni, hogy a folyó évi augusztus hó 10-től szeptember hó 1-ig tartó tanfolyamhoz fűzött remények a várakozásnak minden tekintetben megfognak felelni.

minden hogy megváltozott! Megnőtt a világ. Akkor ha felmászhattam volna rá, markomba szoritottam volna a csillagot, most másképp az Alpok Gletscherein is, a csillag annál meszebb van . . .

De nem tesz semmit; van nekem két földi csillagom, s utolérhetetlen után többé nem ásitozom.

Szóval jól telik az idő. Még a sáncz és hid körül történt czudar bukásaim sem jutnak eszembe. Leszavaztak úgy a vámosok, mint a lovak. Az vigasztal, hogy a régieknél még a holtak is fizettek vámul egy obulust, a miért átszállították őket az örök-feledés birodalmába.

Én is a felejtés országában vagyok itt. Mintha nem is létezném. Csupán a lenyomott fűszál éri zsarnok voltomat. Én sem tudok a világról semmit. Nem látom a hivalkodók tarka táborát s czafrangjokat. Észre térít azonban egy kis féreg, ki heservesen megcsip egy eltaposott virágért. Ott van, ott kell lenni — a virág és bogár viszonyának összekötő kapcsolatában ama szellemerőnek, melylyel annyi vak sejtelem foglalozik . . .

A láthatatlan istenség szörnyű igazság szolgáltatást tart fen az ő bírói zöld asztalán. De legyünk jobb keresztények a drákói igazságnál. Hígyjük el hogy nem mindig és mindenütt áll a szörnyű ítélet. Elegyes a világ, elegyes minden.

Emitt van egy kerek erdő. Bongornak hívják. Benne barangolt bánatában Burran-

Hangverseny.

Tisztelt szerkesztő úr!

Torda, 1891. aug. 2.

Rák János zeneegyleti karnagy több éve itt működő, anynyira közkedveltségű lett mind képzettsége, mind pedig kitünő előzékeny modora által, hogy egy egész magán zeneiskolát létesített számos taggal, melyet méltán nevezhetünk egy Tordán létesítendő zene conservatorium elő készítő iskolájának. Az intelligencia örömmel bizza rá gyermekeit, mert valóban szakértő oktató. Ez idő szerint is igen sok tagból állanak hegedű, zongora, czimbalom hangszereken cultiválják a tanulók magokat derék karnagyuk vezetése alatt, ki mint minden évben úgy az idén is igen érdekes műsorból összeállított tánczczal egybekötött hangversenyt rendezett.

A tordai intelligens közönség pedig teljesen megtöltötte a volt Casinó helyiséget, kimutatván a Rák János iránt érzett rokonszenvét, másfelől pedig megragadván az alkalmat egy ily ritkán előforduló élvezetes estve eltöltésére.

Oly jól esett hallanunk a kis szőke-barna angyalok kedves énekét és zongorázását, majd gyönyörködtünk a komolyabb irányú s nagyobb leányok által játszott műfajokban, mint a Rédiger Gizella kisasszonytól minden kifogás nélkül eljátszott Bánk-Bánban, mi valóban úgy a tanítvány, mint a mester őszinte dicséretére szolgál.

A katona-induló képezte a nyitányt az összes tanítványok által legnagyobb pontossággal. Ábránd és a suhanczból az indulót énekelte Kovács Gabriella úrnő, zongorán kísérve. Balog Lenke által, mely ének úgy a hang elevenése, mint iskolázottsága által tünt ki. Beről koncertet Solymosi Károly az alföldi bucsú hangokat Mészáros Kornél, zongorán kísérve a karnagy által, biztos technikával, jeles készséggel adták elő. Népdalokat czimbalmon igen jól játszott Fosztó Berta. „Un-Balló in Maschra“, Verdítől Mészáros Polixéna által előadva, oly ügyességgel, melyből igazán kilátszik a komolyabb tanulmány. Lázár Ernő Arany J. Bajusz című költeményét kiváló ügyességgel szavalta el élénk kifejezést adva a komikumnak. Egyike volt a műsor legérdekesebb pontjainak Vladutz Olimpia hegedű játéka és különösen éneke. Kellemes hanggal bír és jól énekel. Magyar-német és román dalokat egyforma ügyességgel mutatott be. Vájsza Árpád tőle megszokott módon hegedült több népdalt Hambrich Jolán népdalokat énekelte oly elevenességgel, hogy a közönség

tyu. Tán kedvese csalta meg s járt vadászni, és hogy borzat nem talált Barrantyu, ledurantott keservében egy kutyát. Ezért aztán őt is ledurantották, elhuzozták hegyen völgyön s bedobták az Aranyosba, akár csak a Stix vizébe s még csak egy obulust sem tetek a szájába, pedig tudhatták, hogy a vizlehozza a herkulési hidig, hol kéréllhetetlenül vámot kell fizetni. De azt hiszem a durrantók így gondolkoztak: valamint a szekértől és lőtől tudnak vámot venni a vámosok, úgy tudnak venni e holt tetemtől is. Ám lássák, mit csinálnak vele. Szegény Barrantyu! a durrantói még csak a dugattyuba sem kerültek tán bé. Ilyen a sors a kéréllhetetlen igazság mellett.

De hagyjuk a borzalmaz bongort drámájával. Lentebb egy kis patakocska partján született Aranyos-Rákosi Székely Sándor, az unitarusok püspöke, ki a Székelyekről szóló énekében szép tündérregéket mond. Éneke vigan folydogált, mint a kis patak s egyszer csak a Vörösmerty Zalán futásában hatalmas tengerre áradott. Emlékezésnek okáért mondjuk ezt. A mit Vörösmerty maga állított, mi ne tagadjuk, hogy a hatalmas epopoejának morális magva e kis házban volt elrejtve.

Szép a szellemi ragység! sohajtunk fel mindnyájan. Azonban ilyen ritka ajándék ritkán adódik. — A Székely Sándorokon kívül faluhelyen kivált, ritkán fordul meg, legfeljebb a papokban, ilyen ajándék.

A papok néha-néha még megteszik, hogy

többször megújraza. Solymosi Károly és Mészáros János ügyesen adtak elő egy duettet. Schopin Mazurka Nagy Ilona által előadva, ki daczára, hogy rövid ideje hogy tanult, mégis nagyon ügyesen játszott. Úgyszintén Oberon kar Nagy Anna és Nagy Ilona által előadva biztos technikával. Valamint Parade-induló Nagy nővérek és Vladutz Augusztia által jeles készséggel mutatott be.

Magyar népdalokat játszott Mészáros János és Amirás Aladár. Jól adták elő hegedűn magyar Hymnuszt Horváthy Zoltán, Sándor Géza, Gombos László és József.

Végül a műsort a Gigerli-induló zárta be.

Ezután kezdetét vette a táncz, a mit várunk is látva a sok szép leányt.

Eddig még csak lehetett nyugodtan reporterkeskedni, de ezután a nagy meleg a tánczó párok sokasága, igen megnehezítette az élethű leírást. De én is, mint a költő mondja: S ha jó a cél, mit kitézél magadnak — akadnak akkor biztos eszközök — én is félre vonulva sok akadály után összeállítottam — bizony isten őszintén mondom sok szépleányokból állott alábbi névsort. Nő, de nem dicsérem elég, ha a neveket írom, ezek igazolják előbbi állításhoz. Ott láttam Nagy Ilonát, Pozsonyi Juliát, Rédiger Etelkát Opra Irént, Veress Emmát, Solymosi Izát, Zsófit, Rózát és Emiliát, Retezár Czeccilt, Székely Klárát, Fekete Ilonát, Gábor Etelkát, Szentpéteri nővéreket, Horváthy Julit, — Mán Ottiliát, Jancsó Irmát, Végh Ilonát, Fosztó nővéreket, Abt Vil-mát, Nagy Esztert, Boér Erzsit, Barla Erzsit, Bartha Ilonát, Weress Ilonkát, Szabó Margitot, Balla Gizellát, Bardocz Annát, Kleihempel Bertát Gönczi nővéreket, Gegesi Bertát, Miskolczy Marit, s a szereplő sok szépkisasszonyt.

Megbocsasson t. Szerkesztő úr, de a túlműtséggel miatt nem tudtam megszámlálni, hogy hány pár járta a négyest. Anynyit megjegyzek, hogy régtől fogva nem volt ily nagy s elegáns közönség a volt Casinó termében. Midnyájan jól mulattunk, ezért ez uton is köszönetet mondunk Rák János karnagnak a nekünk szerzett kellemes estvéjért.

h.—z.

IRODALOM.

Történeti pályakérdés. A székely történet pályadíj-alap intéző bizottsága az 1881. évi június 14-én tartott közgyűlés határozatából nyílt pályázatot hirdet a székely nemzet történetének megírására. Kiváncsok jó magyaros nyelven a székelyek története a lehető legrégebb kortól 1850-ig, azaz a székely institutiók meg-

ujtságot is járhatnak. Hogy többet ne modjunk, egy vén pap ezelőtt 30 esztendővel akart ujságot járni. Meg is jött az ujság. Lehet róla beszélni mert már nice közöttünk. Tegyük fel, mintha az „Aranyosvidék“ lett volna. Kezette olvasni egész szeltében: I. (olvasva) egy évfolyam 25 szám Torda 18 . . . stb. „Aranyosvidék Tordar. stb. közlönye előfizetési díj felelős szerkesztő és tulajdonos hirdetési díj egészévre 6 frt K. Weress Sándor árszabály szerint félve szerkesztői szállás megjelenik minden vasárnap kéziratok nem adatnak vissza.

Iparos-ijuságunk és a vasárnapi munkaléte, a kis évről évre fentartották az, megbeszélve összegyülekeznek, s ha szünet egyletet eltekintünk az önképzés, társalgás szívet városunkban . . .“ stb. Mit mond? én nem értem. A macska vigye el. Nem: kell nekünk ilyen ujság, a mit nem értünk Jár nekünk ingyen ujság, megjelenik minden hónapban egyszer az égen. Hanem ez már régen volt. most már nem úgy van — azt hiszem. — Mos: hogy ne fizetnének a papok ujságért, miko a herkulési hidon a lovak is fizetnek.

Irnék neked az Aranyosmentéről, a sok aranybányáról, leánykaköről stb. de nem sokára ott megyünk fel a zsinatra Toroczokóra, akkor irok. Különbön is ha észrevennék a vámosok a hidon, mikor e levél átmegegy, hogy benne aranybányák vaunak, szörnyű pazarul megvá-molnák-

Isten veled! Gyurka.

szüntéig levezetve. A pályamű 40 nyomtatott ívvenként 100 frttal díjazatik. Nagyrédemű történetírónk, b. e. Szabó Károly által összegyűjtött anyag a szerző rendelkezésére bocsátatik, ki a „Székely Oklevéltár“ kiegészítése, illetőleg a legújabb időkig lehozásáért — ívét 20 frttal számítva — még külön 500 ft tiszteletdíjban is részesült. A tervezet beküldésének határnapja 1892. szeptember 30. A mű teljes elkészítésének határideje további 4 év. Tervrajz és megfelelő mutató a kitűzött határnapon belül a pájadíj-alap jegyzőjéhez, Kanyaró Ferencz kolozsvári tanárhoz küldendő, ki szükség esetén bővebb felvilágosításokkal is szorgalmat. Alnév alatt, vagy névtelen beérkező ajánlatok figyelembe nem vétetnek. Grót Kuun Géza bizottsági elnök.

Külföldi biztosító társaságok Magyarországon. Ily czímmel Dr. Márkus Dezső, budapesti ügyvéd, a „Jogi Szemle“ szerkesztője, egy füzetet bocsátott közre, amely egy hosszabb cikksorozatnak első részét képezi és a melyben a nálunk működő társulatok vagyongimutatói kapcsán utal biztosítási ügyünk szabályozásának hibáira és hiányaira. A nagy szakszerűséggel és a legszigorubb tárgyilagossággal kidolgozott tanulmány első sorban a Greshamról foglalkozik és kimutatja, hogy e társaság alapszabályai olyanok, hogy nemcsak törvénybe ütközök, hanem egyúttal a biztosítottak érdekeit minden irányban kockáztatják. Kimutatja továbbá — mindig a Gresham saját adatai nyomán — hogy e társaság alaptőkéje a legkisebb az összes nálunk működő társaságok közt; kimutatja, hogy a szerzési és kezelési költségek óriásiak és nagyobbak, mint bármely más társaságnál; hogy legkönnyebben vállal kockázatokat; hogy viszontbiztosítása alig van; hogy vagyonának nagy része kétes értékekben van elhelyezve és hogy nyereségét nem a biztosítási üzletből, hanem egyéb vagyonából meríti. A füzetet, melynek ára 20 kr. melegen ajánjuk a biztosított közönség figyelmében. Kapható szerzőnél, Budapest, V., Alkotmány-utca 24.)

H I R E K.

— **Háziipar tanfolyam.** E hó 10-én nyílik meg a torda-aranyosmegyei tanítók részére rendezett háziipar tanfolyam, a felvett és már értesítve lett tanítók kötelesek e hó 9-én d. u. 3 órakor a tanfelügyelőségi irodában megjelenni, hol a szükséges utasításokat megkapják. A magunk részéről csak helyeselni tudjuk azt hogy a tanfolyamon jelentkező tanítók a kosár- és a sásfonásban képezik ki magukat, mert ez oly ipar melyhez a szükséges anyagot a kosár-füzet és a sást vidékünk bőven termi; már pedig háziipar csak ott üzhető sikerrel, hol a szükséges anyag nagy mennyiségben áll rendelkezésünkre. — A hallgatók 1. frtyai napidíjban részesülnek. Most, midőn a háziipar tanfolyam 21 napig fog tartani és vidéki tanítók nagyobb számmal huzamosabb ideig fognak Tordán tartózkodni, igen czélszerűnek látnok, ha az állami bikatelep jó hírnévnek örvendő főkertésze Lhuillier István néhány gyakorlati előadást tartana a kertészetből, főként a gyümölcsfák nemesítéséről; ez eszmét annál is inkább ajánljuk az intézők figyelmébe, mert magán uton arról értesültünk, hogy a főkertész kész előadás tartására, ha erre felhivatnék. Hisszük hogy Simó Béla kir. tanfelügyelőnk mindenre kiterjedő figyelmét e sorok sem kerülnek ki és hivatalos uton felkéri a főkertészt, hogy a háziipar tanfolyamon résztvevő tanítók előtt tartson kertészeti előadást.

—dt—o.

— **Elszakította karját a czéplőgép** Fodor József m. csányi tanítónak. Midőn buzáját cséplték vigyázatlanul közeledett a géphez, s a gép szíja odakapta. Most a megyei kórházban ápolják.

— **Hölländer József** tánczoskolájában a táncpróbák f. hó 15-én és 16-án fogkna megtartatni.

— **Színház.** Zoltán társulata megkezdett. Augusztus 7-én volt az első előadás, a „Nagymamát“ adták, s az előadás során Molnár Gizella, Tövölgyi Margit, Zoltánné, Sárköziné, a férfiak közül Zoltán, Sárközi, Rajz Ödön, Kompolti, Tövölgyi tünnek ki játékaikkal. Zoltán színgazgató beváltotta ígérését midőn j. társulatot ígért, mert az egyes szereplők megállják a helyüket a ligeti fedett táncz helyiség alkalmának ígérkeznek, de a ligeti külső világitásra több gondot kértünk fordítani.

— **Az 1848-49-ik szabadságharczi emlékek** kiállításának rendezői több értékes festményt rendeltek meg oly czélból, hogy azokat a becsesebb értékesebb tárgyakat beküldő kiállítók közt díjak gyanánt osszák ki a kiállítás befejeztével. E festmények közt Kollarznak két, igen sikerültnek mondható képen van. Az egyik a Kossuth czegledi beszédjét hallgató nagy közönséget látjuk, hogy mily lelkesedéssel és (a képen jól kifejezett) áhitattal vették őt körül a derék alföldi magyarok. Az előtérben állók közül többen leborulva hallgatják Kossuthot. E kép párja azt a híres jelentet ábrázolja, mikor Kossuth czegledi beszéde után másnap több ezer (minden fegyvert fogható) ember lelkesedve indul Pest felé kaszákkal, fejszékkel és ajkukon a Kossuth dallal. Azt állítják, hogy itt hangzott föl először a mi kedves notánk, hogy: „Kossuth Lajos azt izonta“ Szerzőjét ma sem tudjuk. — E képeken kívül életnagyságu Kossuth mellképet olajba festve is kapnak minden ama kiállítók, a kik nagyobb számu, vagy a kik egyes, de igen érdekes dolgokat küldenek. A többi kiállító is kap életnagyságu fénykép imitációt Kossuth képéből. Minden küldemény az 1848-1849-ik szabadságharczi kiállítás rendezőinek Budapestre a fővárosi vígadóba czimzendő.

— **A sétatéri bizottság** ma délután, kedvezőtlen idő esetén, 10-án a sétatéri fedett tánczteremben a díszítési költségek fedezésére felavatá nyári táncmulatságot rendez. Beléptidij személyenként 60 kr., gyermekjegy 20 kr. felülfizetések köszönettel vétetnek és hirlapilag nyugtáztatnak. Vendéglősről és cukrászatról gondoskodva van. Jegyek előre váltathatók Bernád és Polonyi és Dániel József utrak kereskedéseiben. Kezdeté 6 órakor.

— **Huszárok érkeznek.** folyó hó 16-án városunkba Jön 1 tábornok, 6 törzstiszt, 31 főtiszt és 519 huszár. Ezenkívül Kövenden 6 tiszt 160 legény, Ar-Rákoson és Sinfalván 5 tiszt, 165 legény, Bágyonba 7 tiszt, 163 legény Várfalván 5 tiszt 163 legény, végre Alsó- és Felső-Szent-Mihályfalván 7 tiszt, 164 huszár lesz elszállásolva.

— **Több világosságot.** A közönség köréből felszólalást kaptunk, hogy a sétatér esténként, daczára a koromzettségnek, soha sincz kivilágítva, habár e czéla tömeges adakozás történt. Jó volna, ha a sétatéri bizottság figyelme erre is kiterjedne.

— **Virághullás.** Foncsoló toroklób ragadta el Székely János nyug. árvaszéki úlnok 9 éves fiát Jánost id. Fintha Miklós 11 éves leánykáját Annát. Mint illetékes helyen értesültünk, több difteritisz eset azóta nem volt városunkban, s az orvosi óvintézkedéseket a legszigorubbán megtették. Elhaltak még a héten Sáska Pálné sz. Gazner Rebeka és Méhes József, mindeniket számos rokonság gyászolja.

— **A koczakó lerakása** a vasuti vendéglő szegleténél megkezdődött. A f. évben 1000 m² méter lesz lerakva, s a járda egész a megyeházig, valamint a szembe levő sor is egész a katalikus leányiskoláig így lesz kikövezeve.

— **Zongora.** Egy használt, de még jó állapotban levő zongora jutányos áron eladó, értekezhetni e lap kiadóhivatalában.

— **Pap Krécsun** volt csendőr podszági lakos július 31-én föbelötte magát.

Száz év múlva.

(Egy álom.)

Kánikulai délután, jól befűggyőzött szobában szidtam, mint sok más a meleget, legyet és minden elődsi állatot. Meleg a pamlag, herverni sem lehet rajta. Le a földre, ah itt pompás, semmi sem zavar, elmém elcsapong hegyen, völgyön, míg végre hozzád jut te egykor híres

Potaissa,¹⁾ el a véráztatta térre, a hol egykor dák, római, majd később magyar és más testvér, nemzetek vére ömle vala: patakonként. Lelki szememmel láttam az egykori fényt, a dulc atak iszonyu pusztítását, hallom az ágyuk dörgését puskák ropzását és a haldoklók nyögését. . . „Vize, a kinek kell, a kinek kell hamar, hamar!“ . . . Ejnye mi az? De sürgősen akar meghalni az a vitéz harczos? De az nem beszélt magyarul! . . . Felnyitom szempillámat, s akkor veszem észre, hogy a vizáruölgyermek kínálgatja kottára szedett hangon a szóke Aranyosnak jelenleg sáros vizét. Mas oldalra fordulok Emberi tunyaság, ki nem tudod felhasználni a természet adta kincseket s az orrod előtt levő kristálytisza forrás helyett iszod az egészségedre is káros iszapot.

Placs!

Egy légy lett az áldozat arczomon. Tola-kodásának lett áldozata. Bár minden vigézczel így tehetnék! Adta vérszipója nem tudok menekülni többé tőle, szívja véretem szipolyozza . . . megvagy . . . s im körm-im között morzsolak szét, mint a répát. Légy te is áldozat, hiszen az egész élet csak áldozat, és keserű csalódások folytonos láncolata . . .

Alsom csendesen szempillám lecsukodva, tied vagyok óh Morpibeus istenség . . .

Száz év nagy idő és én még mindig élek, fiatal, tudni vágyó, kutatok, keresek, utazom, villanyvasut vezet Claudiopolistól a feleki alagutou át Potaissa felé, onnan egy pár pillanat Abrudtopán-Veress egyesült városokba érhetni, a hol az ósidők emlékeként muzemben elzárva tartják az egykori Potaissarájáró dívatból kiment gőzmasinát. De tartsunk rendet, hisz utazunk.

A villanyos automat phonográfba szorított hangon figyelmeztet a közelő állomásra: „Potaissa bánya város és fürdő.“ Fürdő? kérem megállni itt kiszállok, hisz oly régi ismerősöm e hely, még a mult századból, kövezetének emléket hordozom még most is 11 drb tyukszem képeben.

Fényes állomás. A kocsik, villanyos helyi vasutak, gőzmotoros teherhordó szekerek százai lepik el a Keresztes véráztatott terére épült pálya-udvart. Szemem nem tud eltelni a gyönyörű gyarmatvároson, mely az Aranyos jobb oldalán egész a bogát! erdőig terjed. A gyarak kéményei a fellegekig magaslanak, köztük legbüszkébben az „első magyar sejteny-gyár“ égbe nyuló kéménye.

Héj bácsi!

Tessék!

Kérem azt a villanyosmotoru kocsit egy órára! Mi az ára?

10 magyarpézn!

Tessék.

Repülök. Merészívü vashid vezet keresztül a szabályozott Auraria folyón, kitünően aszfaltírozott utcán végig vágatok, a hol a villany- és drumond-féle lámpák százezrei hantik pazar fényüket a gazdag kirakatu árucarnokra, melyek az egyháztér szobordiszített vízvezeteki kiömlők körül építvék.

Fény, disz, mindentűt, egyenruhás csoportok járkálnak enyelegve egymással a kik az első aranyosmenti székely-huszárok közé tartoznak.

Óriási fényugár vetődik olém, diszkapu alatt térek be a mulató csarnokba, egy kissé elfáradva levén, jól esnek, egy pohárka frissítő.

Egy csinos hölgy szerviroz a közel levő asztalnál.

Nagysám!

Ide sem hallgat . . . Nagysám! egy lityi két borvizzel . . . Általános csend . . . Itt ott egyes szervirozó alakok . . . kopogni kezdek . . . Héj nagysád tessék ide figyelni . . . Senki sem jön.

Pálczámat veszem elő s az asztalra ütök ötször egy más után. Egyszerre öt csinos női alak közeledik felém.

Egyik szóke, a másik barna . . . Tyhü eszemadta . . . kéz nyul felém kedves kacsó megfogom . . . vashideg . . . megölelem kemény vas . . . megszólítom . . . rekedtes phonograph női hangon kérdez: „Mi tetszik?“

¹⁾ Torda római korbéli neve.

Majd hanyat vágom magam . . . mind az ötnek mellé van írva, mit árul, s valamennyi villanyos antomát női-ruhában. Okát kell tudnom, korcsmáros után kiáltok. Miféle fogadó ez?

Reverendás egyén lép előmbe, s büszke magatartással válaszol: „a potaissai erény-egylet 20-ik áruzsarnoka!”

De nekem élő nő kell! Olyannal csak a mult században szolgáltak itt, ha méltóztat, tessék e külön kabinba betérni s tessék végig hallgatni a mult század 91-ik évében megörökített potaissai orgiák egyikét, a mitől, ma Isten ments!

10.000 drb phonograph és mikrofon-phonograph egy rakáson . . .

Ha tetszik kezdjük előlről.

Sok lesz valamennyit kérem csak egy párt. Tessék.

Kérem e photographiát megnézni.

Püstös szoba, benne két asztal rakva különböző üvegekkel, az asztalok körül hegyén-hátán férfiak, czimbalmos, klárinétos, muzsikuszigányok pipafüstbe burkolva foly a „grand muri.” Két festett női-alak szolgál föl, dereka körül számos férfi kéz.

Plafondhoz nyúló kezek hiven jelzik, hogy a „muri” javában foly.

Fülemet a közel levő phonographhoz illesztém, vigan szóll az ismert nóta husz férfi és két női torokból:

„Azért, hogy a szita rosta.”

Közbe kurjongatás, üvegsörgés és egy elázott atyafi telített nyögése.

Más képet veszek kezembe. Félhomályu szoba. Egy kerek asztal körül számos összedugott fej gusztálja az elfoslett sláger, a háttérben erősen keresi az utolsó hatost egy atyafi, majd oldalt alkudozik a csinos korcsmárosnéval egy férfi alak 5 erős pengő iránt, melyet a makaóbank inádot Molochja lesz elnyelendő.

Ösmerős képek.

A phonograph beszél: Paroli. Hármát el. Kell? Kérek! Elfeslett. Lineát Jézus! Hat! Egy félel több. Az ur lopott! Klics, klacs! Mondja meg a phonograph, hogy ez mi — én nem tudom.

Nem kérek többet.

De kérem szól a reverendás erényegy-

leti korcsmáros: még ezt az egyet. Csinos két férfi ül egy asztalnál, közel hozzájuk több férfi alak, a kezdődő jókedv tükröződik vidám arczukon.

A Phonograf beszél:

„Gyujtsunk rá.” „Na egy házi nótát.” „Csak ne kezd fenn” Hallik ez a dal: „Mikor téged megláttalak”

Ez még jó kép, szóll az erény-egyleti korcsmáros.

Nó, természetesen.

De ilyet ma nem hallani, a dal csak a nemzeti dal, színházban hallható és magán szállásokon: mert Potaissa város erényegylete szigoruan tiltja azt nyilvános helyeken, kivéve a templomokat.

Helyesen.

Az utcán vagyok a paloták ezerei, a nyíl egyenes alagsóvezett utcák lombosfákkal ékítvők és a locsolt aszfalt hűsítőleg hat a körlégre.

A díszes házesoportok között leginkább feltűnik: a potaissai muzeum, kórház, egészségügyi palota, áru csarnok, pénzüzetek, szegények háza stb

Az utcákon díszes és jól táplált rendőrök tarják fenn a közlekedést és közbiztonságot. Rend, tisztaság mindenütt.

A várost keresztülszelő szabályozott partjain díszes paloták emelkednek, s száma nincsen a sok motornak, mely innen kapja az erőt. Majd az utcán haladva kedves pecsenye-illat üti meg orrodát, s ha betérsz az egyesült kofapecsenye árusnók csarnokába nem tud eltelni lelked a nagy tisztaságtól.

Elfáradtam, álom kezdte környékezni szemeim pilláit, betértem az első vendéglőbe. Pontos kiszolgálát. Az automat pinczerek kitudó teljesítők szolgálatukat, s még borra való sem kellett nekik. Kényelmes szobában pihenhetek. Reggel lévén felülök a római fürdőkhöz vezető villanyos vasutra és az árnyas fasorok között pillanat alatt ott vagyok a kényelmes kőmedenczében, s az üdítő gyógyerejű sósviz kitűnően hat testre és lélekre egy aránt.

Visszafelé jövet hatalmas trombitaszót hallok. Tűz ütött ki a LXV-ik városrészben, mire oda érnék már el van fojtva a pusztító

elem, hogycne, mikor 5000 kéz együttesen működik.

De mintha serélykiállást hallanék.

„Vizet a kinek kell, a kinek kell hamar, hamar!” Klacs! Jól pofon vágom magamat, s fel ébredék. Egy szemtelen légy alkalmatlan-kodott szemem körül, s a vizárológyerek, kotára szedett hangon kínálgatja zavaros portékáját.

Nem hittem fülemnek; kitekintek az ablakon, s meglátalak téged egykor dicső Potaissa a jelenlegi rozzant állapotodban, s oh, mily keserű volt a felébredés.

Kodra Gyula.

Torda-Aranyosvármegye főispánjától.

Sz. 259—1891.
főisp.

Pályázati hirdetmény.

Torda-Aranyosvármegye topánfalvi járásában évi 400 frt fizetés és 100 frt lakbér illetménynyel rendszeresített irnoki állomás üresedésbe jövén, — arra ezennel pályázatot nyitok.

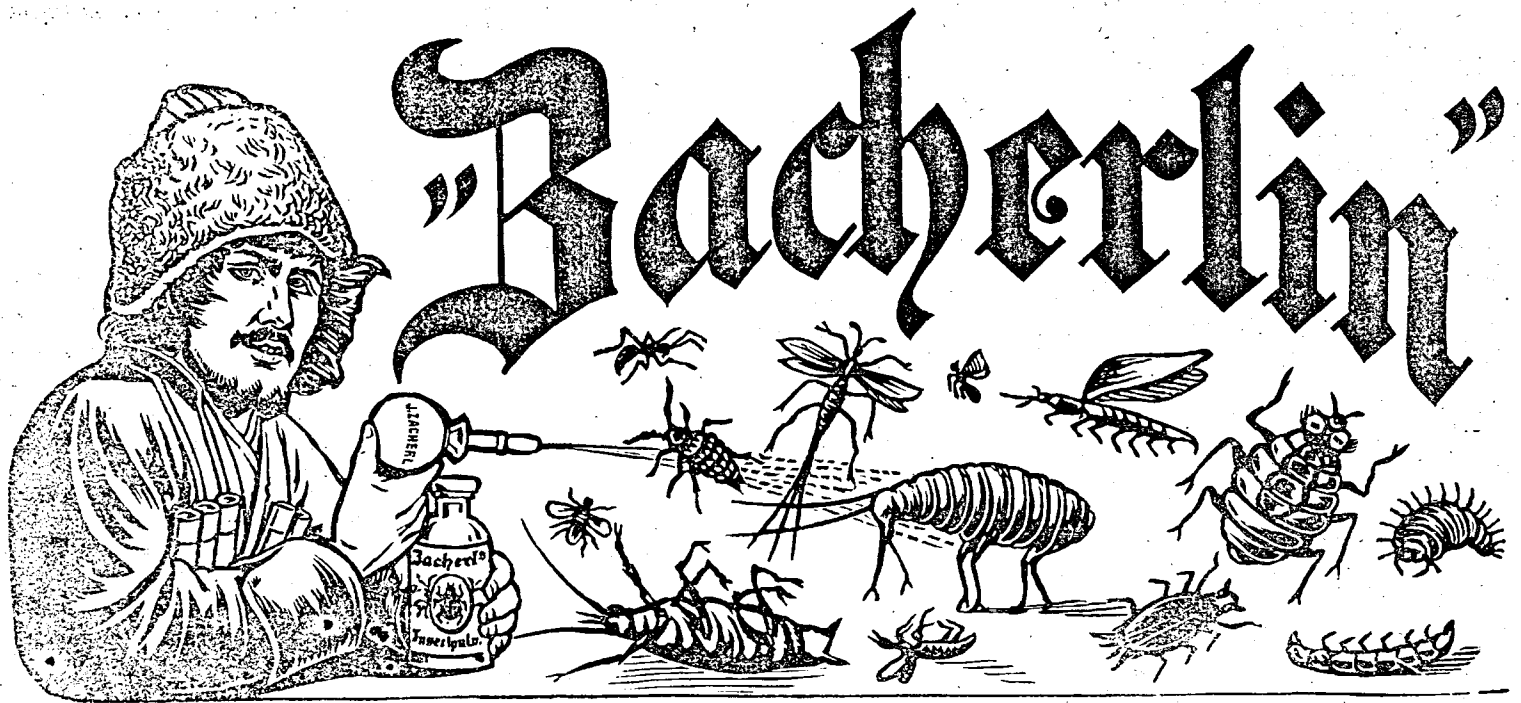
Felhivom pályázni kívánokat, hogy az 1883. évi I. t. cz.-ben megszabott minősítést s eddigi szolgálataikat igazoló okmányokkal felszerelt kérvényüket f. évi augusztus hó 31-éig hozzám adják be.

Torda-Aranyosvármegye főispánjától.

Tordán, 1891. július 22-én

Gr. Bethlen Géza, s. k.
főispán.

3—3

valóban a legkitűnőbb mindenféle rovar ellen,

miután ez, mint semmi más egyéb szer — a legmeglepőbb erővel s gyorsasággal irt ki minden meglevő férget hogy még csak nyoma sem marad. Legcélszerűbb használati módja a porlító készülékkel való, a ráillesztett Zacherlin takarítóval.

A Zacherlint nem szabad valamikép a közönséges rovarporokkal összetéveszteni, mert a Zacherlin valódi különlegesség, mely sehol, soha sem kapható máskép, mint lepecsételt palaczkokban Zacherlin J. felirattal ellátva.

A ki tehát Zacherlint kér, s annak fejében valami port papirzacskóban vagy dobozokban elfogad, okvetlen mindig meg van csalva. Valódi minőségben kapható:

KOVRIK JÁNOS fűszerkereskedésében TORDÁN.